

De basis van Jom Teroe'a

1. De naam

In de Tora heeft deze *mo'ed* geen specifieke naam. Er wordt eenvoudig naar verwezen als *Jom Teroea*. תרועה (Teroe'a) is het geluid van de sjofar. Het is dus een andere naam voor sjofar.

2. De tijd

De 1ste van de 7de maand (Tisjri). Zoals bij iedere nieuwe maan, werd op de trompet geblazen. (Numeri 10:10 en Psalm 81:4-5). Het werd gedurende twee dagen gevierd (In de periode van de 2de Tempel). De godsdienstige autoriteiten in Jeruzalem bepaalden of de nieuwe maan wel of niet zichtbaar was. Er was tijd nodig om een vergadering te beleggen en de getuigen te horen. Heden ten dage noemen de rabbijnen beide dagen "een lange dag." Het is het enige grote feest in Israël dat gedurende twee dagen gevierd wordt. Voor veel van de andere feesten geldt dat ze alleen in de diaspora gedurende twee dagen gevierd werden.

3. De instructies (Leviticus 23)

De Bijbelse instructies voor het onderhouden van deze dag zijn eenvoudig. Het volgende moest gebeuren:

- Een heilige samenkomst. In het Hebreeuws staat hier: מִקְרָא־חֹדֶשׁ, dat is letterlijk, "een heilige uitroepen of bijeenkomen." Dit is zo omdat God het volk op een bijzondere manier wil ontmoeten. Het is tenslotte een *mo'ed*.
- Een *sjabbat*. In het Hebreeuws staat hier: שַׁבְּתוֹן, een *sjabbaton*, d. w. z. een speciale *sjabbat*.
- Een gedenken. Het is uit de tekst niet duidelijk wat het Hebreeuwse woord: זִכְרוֹן (*ziekaron*) betekent. De vraag is, wat wordt herdacht? Wordt God herdacht? Wordt herdacht dat op de sjofar (het volgende woord in het Hebreeuws) geblazen moet worden? Er zijn verschillende interpretaties en vertalingen, maar het blijft een feit dat de tekst niet helder is.
- De juiste offers moesten worden gebracht.
- Het blazen op de sjofar. De 1ste van de 7de maand is een *Rosj Chodesj*. Als zodanig moet volgens Numeri 10: 10 een trompet geblazen worden. In Leviticus 23 echter is het geluid een *Teroe'a*, d. w.z. het geluid van een sjofar. De nadruk van de dag lijkt te liggen bij het blazen op de sjofar.

Het belang voor Israël

1. Het oude Israël

Er is weinig specifieke informatie over de vraag wat deze dag betekend heeft voor het oude Israël. Er staat weinig over in de *Tenach*. In de Psalmen wordt het belang van het blazen op de sjofar genoemd, maar de dag waarop en de gelegenheid waarbij op de sjofar werd geblazen wordt niet genoemd, behalve in Psalm 81:3, Waar het blazen op de ramshoorn op nieuwe maan wordt genoemd. De 1ste Tisjri wordt daarbij niet vermeld. In 2 Koningen 23:22-23 wordt vermeld dat men verzuimd had Pesach te vieren, maar *Jom Teroe'a* wordt niet genoemd. In Nehemia hoofdstuk 8 wordt de viering van *Jom Teroe'a* uitgebeeld. Er wordt uit de Thora gelezen. Er is uitleg van het Woord en een grote vreugde. Hier wordt het blazen op de sjofar echter niet genoemd.

In de Bijbel wordt deze dag, behalve in de Thora, niet of nauwelijks genoemd. We kunnen alleen maar raden dat het feest der bazuinen voor het oude Israël een tijd moet zijn geweest waarop zij samenkwamen om te luisteren naar het blazen op de sjofar. Dat geluid hielp hen om geestelijk te ontwaken en zich voor te bereiden op de laatste *mo'adiem* van Gods cyclus. Verder zal het geluid van de sjofar hun ook de vele redenen in gedachten gebracht hebben waarvoor in hun maatschappij de sjofar gebruikt werd en dat zal hen er bewust van gemaakt hebben dat God van plan was iets bijzonders en belangwekkends in hun midden te doen.

2. Hoe *Jom Teroe'a Rosj Hasjana* is geworden

Door de eeuwen heen kreeg *Jom Teroe'a* een nieuw karakter en een nieuwe naam. Heden ten dage wordt het gewoonlijk *Rosj Hasjana* genoemd of Nieuwjaar. In het Judaïsme is het de belangrijkste nieuwjaarsviering van de jaarkalender en een belangrijke heilige dag. Het is van belang te onderzoeken hoe deze verandering in deze *mo'ed* heeft plaatsgevonden.

Zij die niet ingestemd hebben met deze visie - In de Joodse geschiedenis vanaf de periode van de 2de Tempel hebben niet alle Joodse godsdienstige gemeenschappen en autoriteiten ermee ingestemd dat *Jom Teroe'a Rosj Hasjana* genoemd werd. Hier zijn een aantal volken of groepen die deze verandering niet hebben aanvaard: De Samaritanen, Sadduceeën, Falasja's, Karaïeten, Philo, Josephus en de auteur van het boek der Jubileeën.

De bijbelse "deuren" - Wat is nu de reden dat velen de verandering van naam en gerichtheid van deze *mo'ed* aanvaard hebben? Dat is een proces dat zeer gecompliceerd verlopen is. We zullen proberen het kort samen te vatten. Daarmee lopen we het risico het te eenvoudig voor te stellen, maar we denken dat dit een eerlijke samenvatting van het proces is.

De eerst aanleiding voor hun gedachtegang vinden we in bepaalde teksten in de Bijbel die erop lijken te wijzen dat er in de zevende maand een bepaalde verandering plaatsvindt in de jaarkalender. Er zijn twee teksten die daar aanleiding toe geven.

- a. Exodus 23:16; 34:22. In Exodus 23:16 wordt aan Israël opdracht gegeven een oogstfeest te vieren "aan het einde des jaars." Hier wordt *Soekot* mee bedoeld, dat in de 7de maand valt. Aangezien deze tijd, welke 15 dagen na *Jom Teroe'a* valt, genoemd wordt: "aan het einde des jaars," dan kan onmogelijk op de 1ste van de maand de nieuwjaarsviering gehouden worden.
- b. Leviticus 23:24, een gedenken/gedenktag. Men suggereert dat wanneer ons gezegd wordt dat dit een gedenken/gedenktag is, het een tijd is waarin God zich het oordeel over Israël gedenkt.

De praktijk van het oude Israël & de kalender van Gezer - In *Tel Gezer* is een kalender gevonden uit de 9de eeuw voor onze jaartelling. Het is een oefenkalender voor kinderen. De bekende landbouwtijden en seizoenen staan erop vermeld. Op deze kalender staat de 7de maand aangegeven als de maand waarop het nieuwe jaar begint.

De redenering van de *Tannaiem* - De *Tannaiem* zijn de vroege rabbijnse wijsgeren die leefden vanaf de slotdagen van de periode van de 2de Tempel tot aan de voltooiing van de *Misjna*, rond het jaar 200 van onze jaartelling. Onder hen bevinden zich een aantal van de belangrijkste wijsgeren van de gehele Joodse godsdienstige geschiedenis en hun denken en praktijken zijn opgeschreven in de *Misjna*.

Hoewel de *Misjna* rond het jaar 200 geschreven is, staan er vaak tradities, praktijken, ideeën en onderrichten in die soms van voor de tijd van Jesjoea stammen. Hun redenering bevat verschillende van elkaar losstaande componenten, welke alle tezamen de traditionele rabbijnse uitleg bevatten, waarin gesteld wordt dat de 1ste Tisjri *Rosj Hasjana* is, de Dag des Oordeels. Hier volgt deze redenering, stap voor stap.

- a. De *Misjna* zegt dat God vier maal een Nieuwjaar heeft vastgesteld.¹
 - De 1ste Niesan (maart/april), het nieuwjaar voor de koningen en de feesten. Vanaf deze datum werd de regering van een koning geteld. Als hij bijvoorbeeld in januari op de troon kwam, dan werd zijn regering geteld vanaf de 1ste Niesan. Daarnaast begint volgens de Thora het godsdienstige jaar ook op deze datum.
 - De 1ste ElloeI (juli/augustus), het nieuwjaar voor de dieren.
 - De 1ste Tisjri (september/october), het nieuwjaar voor de landbouw. Dit is het nieuwjaar dat overeenkomt met *Jom Teroe'a*.
 - De 1ste Sjewat (januari/februari), het nieuwjaar voor de bomen. Dit wordt ook heden ten dage nog gevierd, in het bijzonder in het land Israël. Het is een hele vreugdevolle feesttijd, vol dank voor het geschenk van het land dat God ons gegeven heeft.
- b. Tisjri was in Babylon ook het begin van het nieuwe jaar en degenen die uit de ballingschap terugkeerden, waren al aan dat idee gewend geraakt.
- c. De sjofar werd geassocieerd met het oordeel van God. Dit vinden we op een aantal plaatsen terug, in het bijzonder in de Psalmen, zoals in Psalm 47.

- d. De dag om de oordelen van God te gedenken
 Rabbi Isjmaël (2de eeuw)²: De mens wordt geoordeeld op *Rosj Hasjana* en het oordeel wordt verzegeld op *Jom Kippoer*.
 Rabbi Jochanan (3e eeuw)³: Deze beroemde wijsgeer verklaarde dat God meerdere boeken des levens heeft. De bijbelse basis voor dit denken berust op teksten zoals Daniël 7:9-10 en Maleachi 3:16-18. Volgens de rabbijnse traditie, zoals deze door rabbi Jochanan en anderen is voortgezet, worden er drie boeken geopend op *Rosj Hasjana*:
 - Een voor de rechtvaardigen, wier namen daar onmiddellijk in opgeschreven worden.
 - Een tweede voor de door en door slechte mensen, wier namen onmiddellijk uitgewist worden.
 - Een derde voor de mensen die daar tussenin zijn. Dit zijn de meeste mensen. Hun oordeel wordt uitgesteld tot *Jom Kippoer*.
- e. De dag van de schepping van de wereld
 Rabbi Eliëzer (2de eeuw): Deze bekende wijsgeer verklaarde dat Adam geschapen is op *Rosj Hasjana*, en dat daarom de Dag des Oordeels ook op *Rosj Hasjana* valt. (Sanhedrin 38b)⁴
 Wajikra Rabba 29:1 - Dit oude commentaar op de Thora en de *Megillot* zegt dat ook de afstammelingen van Adam geoordeeld zullen worden op *Rosj Hasjana*.

Het blazen van de sjofar - De laatste belangrijke betekenis die deze *mo'ed* voor Israël heeft, is dat het een speciale dag is om op de sjofar te blazen.

- a. Volgens de Talmoed geven de oudste bronnen aan dat de sjofar geblazen werd door de Levieten in de Tempel.⁵
- b. Bij iedere vermelding van het vieren van de 1ste Tisjri in de periode na de ballingschap wordt het blazen op de sjofar niet genoemd. Dit kan aangeven dat dit slechts bij uitzondering gebeurde en alleen als onderdeel van de tempelritten was toegestaan.
- c. De toename van het aantal en de invloed van de synagogen legde een nieuwe nadruk op het blazen van de sjofar buiten de Tempel.
- d. Rabbijnse regels; hier volgen er een aantal m.b.t. het blazen op de sjofar op deze dag
 Jochanan ben Zakki: Deze belangrijke wijsgeer is de stichter van de farizeeënschool in Javne, welke het centrum werd van het rabbijns Judaïsme na de verwoesting van de Tweede Tempel. Hij blies in Javne zelfs op de *sjabbat* op de sjofar.⁶
 Rabban Gamaliël: Rabban Gamaliël was de leraar van Sjaoel van Tarsus en een van de grootste rabbi's van alle tijden. Hij stelde in dat een plaatselijke gemeente één persoon mag aanwijzen om voor de hele gemeente op de sjofar te blazen.⁷

3. De hedendaagse situatie

Wat is nu, in het licht van het bovenstaande, de algemene situatie in het traditionele Judaïsme van vandaag? Wat volgt is een samenvatting van de voornaamste elementen van *Jom Teroe'a* in het hedendaagse traditionele Judaïsme. De twee dagen worden *Rosj Hasjana* genoemd. Hij volgt op een maand van bekering (Elloel). Aangezien deze dag beschouwd wordt als een oordeelsdag, is Tisjri een maand van voorbereiding waarin aandacht geschonken wordt aan persoonlijke bekering en waarbij dagelijks in de ochtendgebedsdienst kort op de sjofar geblazen wordt.

Er is een heilige samenkomst.

- a. De sjofar wordt geblazen, maar niet op de sjabbat.
 b. Gebeden van bekering en vergeving worden gereciteerd.
 c. Wanneer men zich van zijn zonden afgekeerd heeft, heerst er een vreugdevolle stemming.

Een dag van oordeel

- a. De boeken des levens worden geopend.
 b. Indien men zich bekeerd heeft, wordt de naam er weer voor een jaar ingeschreven.
 c. Indien iemand slechts is, wordt zijn naam niet ingeschreven.
 d. Voor de meeste mensen geldt dat nu 10 dagen van zelfonderzoek volgen, tot aan *Jom Kippoer*. Dit worden de "Ontzagwekkende Dagen" genoemd waarin we vol ontzag zijn voor God en Zijn koningschap. Waarin we Hem zoeken opdat Hij in ons leven bekering zal bewerken voordat het te laat is. Hierbij moet gezegd worden dat het Boek des Levens niet noodzakelijk het eeuwige Boek des

Levens is. Indien de naam van iemand er niet in geschreven wordt, kan hij zijn leven het jaar daarop te vroeg verliezen, maar dat geeft niet noodzakelijk ook zijn eeuwige staat aan.

De betekenis voor de geloofsleer

1. Verschillen met de traditionele Joodse theologie

Er zijn meerdere punten waarop ons inzicht in *Jom Teroe'a* afwijkt van de traditionele Joodse opvatting van de dag. Wij nemen die verschillen ernstig. We vinden het droevig dat die verschillen er zijn. Tot op dit moment echter vinden wij niet genoeg bewijsmateriaal in de Bijbel voor de volgende drie traditionele geloofspunten:

- a. *Jom Teroe'a* is de scheppingsdag
- b. *Jom Troe'a* is de belangrijkste nieuwjaarsviering. We erkennen echter wel dat dit een van de verschillende noodzakelijke nieuwjaarsvieringen is. Wij willen echter benadrukken dat de 1ste Niesan het belangrijkste geestelijke en publieke Nieuwjaar is.
- c. De nadruk op de boeken des levens. Terwijl we erkennen dat er in de Bijbel sprake is van boeken des levens, vinden we geen bewijs voor de stelling dat ze op de 1ste Tisjri geopend worden, noch zien we enig bewijs voor het bestaan van drie categorieën mensen, waarvan de namen wel of niet in deze boeken ingeschreven worden.

2. Ons inzicht in de Bijbel

Volgens ons inzicht over deze dag zijn er verschillende belangrijke Bijbelse elementen voor deze belangrijke *mo'ed*.

Leviticus 23 verklaart dat dit een gedenkdag is. Wij zien deze dag als een dag om meerdere dingen te gedenken.

- a. De maand gedenken - Dit is het begin van een zeer belangrijke Bijbelse maand waarin drie belangrijke *mo'adiem* plaatsvinden. We moeten deze maand apart zetten in ons leven, daar bewust voor kiezen, en de juiste tijd en geestelijke houding kiezen om volledig deel te kunnen nemen aan elk van deze *mo'adiem*.
- b. De sjofar gedenken - Het belangrijkste aspect van *Jom Teroe'a* is dat u het geluid van de sjofar hoort. We moeten eraan denken om deze dag apart zetten om dat te doen. We moeten er ook aan denken om voor de Heer te komen en Hem te vragen open en vrij te zijn voor Zijn stem wanneer deze door het geluid van de sjofar tot ons klinkt.
- c. Gedenken dat dit een *mo'ed* is - Dit is inderdaad een *mo'ed* waarop de Heilige beloofd heeft ons op een unieke manier te ontmoeten. We moeten eraan denken om tijd voor Hem te nemen.

Onze deelname in deze *mo'ed* is grotendeels afhankelijk van ons inzicht in de betekenis van de sjofar. Hier volgt een samenvatting van de redenen die in de Bijbel gegeven worden om op de sjofar te blazen.

Exodus 19:19 - Bij het schenken van de Thora

Leviticus 25:9 - Bij het begin van een *Sjanat Jowel*.

Jozua 6:20 - Bij de verovering van Jericho.

Richteren 3:27 - Om de Israëlieten op te roepen voor de oorlog.

1 Koningen 1:34, 39 - Bij het kronen van de koningen.

Joël 2:1 - De aankondiging van de Dag des Heren.

Jesaja 27:13 - Om de ballingen van Israël te verzamelen.

Openbaring 8-9 - De sjofars van het oordeel van God.

Zacharia 9:14,16 - De aankondiging van de komst van Messias.

Matteüs 24:29-31 - Een sjofar zal geblazen worden om de komende Messiaanse era in te luiden.

1 Korintiërs 15:52 - Een sjofar zal klinken bij de opstanding.

Openbaring 11:15-18 - Een sjofar zal klinken bij de komst van Koning Messias.

Psalm 89:15 - Welzalig het volk dat het geluid van de sjofar kent!

De voorbereiding op *Jom Kippoer*. De sjofar doet ons wakker worden voor wat God in ons aan het doen is tijdens de cyclus van heiliging. We zijn het er mee eens dat dit een tijd is voor persoonlijke introspectie

en bekering, indien nodig. Waar we ons van bekeren, echter, zijn dingen van ons vlees. De nieuwe schepping in ons zondigt niet. Voor deze zonden vindt verzoening plaats op *Jom Kippoer*. *Jom Teroe'a* is een tijd die ons helpt om ons voor te bereiden op *Jom Kippoer*.

Bekering en zelfonderzoek zijn goede dingen. Zij helpen ons om ons voor te bereiden op een nieuwe cyclus van heiliging.

“Het blazen op de trompet richt onze aandacht op het feit dat de plechtige Dag van Verzoening, welke plaatsvindt op de tiende dag van dezelfde (zevende) maand, nabij is ...”⁸

Hoe deze mo'ed te vieren?

Hoe zullen wij deze dag, in het licht van het grote belang ervan voor ons geloof, vieren?

1. Blijf bij de Bijbel!

Het vieren van de nieuwe maan - De 1ste Tisjri is allereerst een nieuwe maansfeest. Het is echter anders dan de andere nieuwe maansfeesten en wel vanwege de volgende punten:

a. Het soort trompet

In Numeri 10:10 is sprake van een zilveren trompet.

Lev. 23: Het Hebreeuws dat hier vertaald is met "bazuingeschal" is het woord *teroe'a* (תרועה) Dit is anders dan wat beschreven staat in Numeri hoofdstuk 10 waar specifiek gezegd wordt dat op zilveren trompetten geblazen moet worden. Dit lijkt aan te geven dat het een ander soort geluid is dan het geluid van een trompet.⁹ Zo heeft men het door de eeuwen heen in de traditie verstaan dat het soort geluid waartoe opdracht gegeven wordt in Leviticus het geluid is van de sjofar.

b. Het tweede grote verschil tussen de eerste van de zevende maand en de eerste van de andere maanden is dat Mosjé geboden heeft dat de eerste van de zevende maand een *sjabbat* is, een dag waarop men stopt met alle dagelijkse werkzaamheden.

Een *sjabbatdag* - Ten tweede is de 1ste Tisjri, zoals we zojuist gezien hebben, een bijzondere *sjabbatdag*. Ons wordt opgedragen deze dag apart te stellen en er geen dagelijks werk op te verrichten. Het is een dag om de Heer te ontmoeten en de sjofar te horen, zonder door andere dingen afgeleid te worden. Aangezien dit zowel een *mo'ed* als een *sjabbatdag* is, is het van groot belang dat we ons er nauwkeurig en op de juiste wijze op voorbereiden.

Een gedenkdag - Ten derde is het ook een gedenkdag. Het is een dag om God, Zijn Woord en de sjofar te gedenken. Daarin verschilt deze dag van de andere nieuwe maansfeesten. Aangezien het een gedenkdag is, moeten we er de noodzakelijk geestelijke aandacht aan schenken die het verdient. God, Zijn Woord, en de sjofar gedenken betekent dat dit feest soms, zoals traditioneel gedacht wordt, een tijd van introspectie kan zijn, waarop de Heilige ons een gebied in ons vlees kan aanwijzen, waar Hij graag mee aan het werk zou willen gaan tijdens de nieuwe cyclus van heiliging, die spoedig gaat beginnen.

Een dag voor een heilige samenkomst - *Jom Teroe'a* is een gemeenschapsviering, niet alleen een gebeuren thuis. Het volk van God krijgt opdracht om op deze dag samen te komen opdat ze gezamenlijk de sjofar kunnen horen en de Heer kunnen ontmoeten.

Een dag van vreugde - In overeenstemming met het precedent dat we vinden in Nehemia hoofdstuk 8, geloven wij dat wanneer het volk van God op deze dag samenkomt om de sjofar te horen - indien zij het geluid van de sjofar kennen (Psalm 89) - en naar de uitleg van Gods Woord te horen, zij zich zullen verheugen. Nehemia 8 is een van de weinige, waarschijnlijk zelfs het enige, voorbeeld in de Schrift van een viering van *Jom Teroe'a*. Dit geeft ons een goed zicht op de wijze waarop het volk van God in het verleden deze dag vierde voordat de rabbijnse traditie de invulling van deze dag overnam. Het is een goede zaak om deze tekst zowel individueel als gezamenlijk te bestuderen.

Een dag om de sjofar te blazen - Het belangrijkste onderdeel van *Jom Teroe'a* is natuurlijk, het blazen op en luisteren naar de sjofar. We hebben in de Bijbel geen voorbeelden over de wijze waarop in het verleden op de sjofar werd geblazen. Op dit gebied zijn we geheel afhankelijk van de rabbijnse traditie welke ons bepaalde traditionele patronen heeft overgeleverd en de uitleg ervan. Het belangrijkste is echter

dat op de sjofar geblazen wordt, of men nu wel of niet bekend is met de traditionele patronen. Daar komt bij dat het blazen op de sjofar - aangezien dit het belangrijkste element is van deze mo'ed - van meer belang is dan welke traditionele beschouwing over de *sjabbat* dan ook. Het is met andere woorden, geen verbreken van de *sjabbat* wanneer op de sjofar geblazen wordt op de 1ste Tisjri, indien deze op een *sjabbat* valt. Integendeel, het is juist volledig in overeenstemming met de intentie van de *sjabbat* om op die dag het Woord van God uit te voeren.

2. Onderwerpen voor de aanbidding

Er zijn drie traditionele thema's voor deze dag die ons kunnen helpen om richting te geven aan onze aanbidding op *Jom Teroe'a*. Hoewel dit traditionele thema's zijn, geloven wij dat ze zuiver zijn en dat ze geheel in de lijn liggen van de bedoeling en intentie van deze dag. Deze thema's zijn:

- a. De soevereiniteit van God - God is Koning. Hoog verheven spreekt Hij tot zijn onderdanen door Zijn Woord en Zijn sjofar. Zoals Hij Zich soeverein getoond heeft op de berg Sinaï, waar de sjofar voor het eerst geklonken heeft, zo is Hij ook soeverein op deze dag, de dag van de sjofar. Daar komt bij dat Hij ook de Soevereine is, die de tijden en seizoenen heeft ingesteld en die deze dag heeft vastgesteld en haar plaats in de cyclus van heiliging heeft bepaald. We moeten met Zijn ordening meestromen en Hem aanbidden voor het feit dat Hij de grote Koning van het heelal is.
- b. God gedenken - Zoals zojuist behandeld is dit een gedenkdag. Wanneer het volk van God samenkomt, moeten de grote thema's van deze dag ook in de aanbidding tot Hem naar voren komen. Het is goed om God te gedenken, om Zijn machtige daden onder Zijn kinderen te gedenken, om Zijn ontwerp van de cyclus te gedenken, en om te gedenken dat Hij de Koning is en dat wij Zijn volk zijn. Wanneer we dat doen, zal ons dat helpen om onszelf te verootmoedigen en om eventuele patronen van het vlees, die ons hinderen om als trouwe onderdanen in Zijn koninkrijk te wandelen, te belijden.
- c. De sjofar van God - Tenslotte moet de aanbidding op deze dag gericht zijn op de sjofar. De functie en het gebruik van de sjofar in de Bijbel moeten besproken worden. Zij moet ook klinken. Als de mensen de betekenis van de sjofar begrijpen, zullen zij de Koning aanbidden in Geest en waarheid.

3. De traditie

Zoals we steeds weer in onze discussie van de mo'adiem benadrukken, zijn er geen problemen met de traditie - zowel de Joodse als de Christelijke - voor zover deze het onderricht van de Bijbel volgt en de Bijbelse ideeën omhelst. Waar dat niet het geval is moeten we de traditie loslaten voor het heldere onderricht van de Bijbel. Dit geldt in het bijzonder voor *Jom Teroe'a* en wel op verschillende niveaus. Aangezien we al verschillende theologische problemen hebben besproken waar sommige Joodse tradities ons heden ten dage voor stellen, willen we hier de aandacht richten op bepaalde tradities welke ons kunnen helpen en welke vanuit de Bijbel bekeken toegestaan zijn aan ieder die deze door de eeuwen geëerde tradities willen navolgen.

Een nieuwjaarsviering - Dit mag vreemd overkomen in het licht van wat we eerder hebben geschreven. We erkennen echter dat het mogelijk is om meer dan één nieuwjaarsviering te hebben. In de meeste culturen en maatschappijen komt dat voor. Er is het nieuwe begin van het fiscaal en van het academisch jaar, en zo zijn er nog meer. We zien er niets verkeerd in om de 1ste Tisjri als het begin van een nieuw burgerlijk, landbouw, of financieel jaar te beschouwen. Dit lijkt de betekenis te zijn van de teksten in Exodus welke we besproken hebben, waarin Tisjri beschreven wordt als "het einde" of "de keer" van het landbouwjaar. Wij moedigen echter niet aan om de traditionele groet zoals "Moge je ingeschreven worden in..." te gebruiken. Deze groet draagt veel te veel theologische bagage met zich mee om door velen volledig begrepen te worden en vragen veel te veel uitleg. Daarnaast vinden wij geen grond in de Bijbel om deze dag een geestelijke of godsdienstige oordeelsdag te laten zijn.

Een familiediner - In overeenstemming met de feestelijke sfeer, raden wij een familie of gemeente ook aan om een feestelijk familiediner te organiseren. Daarbij zien wij geen enkel probleem in het gebruik maken van de traditionele gerechten en gewoontes welke met zo'n diner geassocieerd worden, zoals het dopen van appels in honing. Deze traditie draagt een prachtige wens voor u mee: moge het nieuwe jaar voor u zoet als honing zijn en vruchtbaar en gezond als een appel.

Tasjliech - In lijn met de tekst van Micha 7:19-20, hebben vanaf de 15de eeuw veel Joodse mensen nadat de ochtenddienst in de synagoge is afgelopen een *tasjliech*dienst verricht. Voor de *tasjliech*dienst gaan ze met wat broodkruimels naar een water in de buurt. Nadat ze hun zonden beleden hebben, gooien ze de kruimels in het water met het idee dat daarmee hun zonden symbolisch "in de diepten van de zee" geworpen zijn. Hoewel deze praktijk noch in de Bijbel, noch in de Talmoed, opgedragen wordt, kan zij toch nuttig en zinvol zijn. In het bijzonder wanneer we *Jom Teroe'a* in de context van de cyclus van de *mo'adiem* beschouwen. In deze tijd van het jaar maakt de Heer ons bewust van nieuwe gebieden in ons vlees waar mee afgerekend moet worden. Wanneer Hij dat laat zien, kunnen er specifieke zonden zijn die we moeten belijden en waar we ons van moeten bekeren. Het horen van de sjofar kan in ons de gevoeligheid voor deze zonden hebben opgewekt. Dan is het goed te weten dat ze bedekt zijn door het verzoenende bloed van Jesjoea en van ons zijn weggenomen, zo ver als het oosten is van het westen. Bijgevolg kan het symbolisch gooien van deze zonden in het water, naar het beeld dat Micha aanreikt, voor ons een beeld vormen hoe God deze zonden beschouwt.

1 Mitch en Zhava Glaser, *The F al! Feasts of Israel*, p. 31.

2 Abraham P. Bloch, *The Biblical and Historical background of the Jewish Holy Days*, p. 24

3 Idem., p. 23.

4 Idem. p. 24.

5 Rosh Hashanah 33a

6 Bloch, op. cit., p. 17

7 Idem.

8 Robert Thompson, *The Feasts of the Lord*, p. 36.

9 Ook het zeer gerespecteerde JPS Commentary on Leviticus legt dit zo uit en verder ieder joods commentaar dat we hier op hebben nageslagen. Daar komt bij dat de sjofar en niet de zilveren trompet historisch altijd op deze dag gebruikt is volgens alle geschreven bronnen die we bezitten. Het gebruik van de sjofar lijkt daarom synoniem te zijn met het woord "teroe'a."